

פרד"ס התורה בפרשת השבוע בעריכת הרב נעם יעקבי שליט"א

מעין הפרשה

להקדשות ותרומות ולקבלת העלון במייל:
0506933962@gmail.com פל: 0506933962

תמימות בעבודת ה'

אני בחרתי לי מספר סטים שנראו לי מבחץ יפים, בבקשה תגיד לי אם מה שבחרתי טוב או לא טוב...
הרב הסכים לבדוק לו 3 סטים שלו ושל 2 בניו. מה אפשר לומר ליהודי רוסי שבאמת רואים את הרצון שלו לדעת וללמוד והכל בתמימות?

הרב לקח את האתרוג הראשון ולא האמין למראה עיניו. האתרוג היה מושלם! נקי, נקי!! בלי בליטות ובלי שקיעות! חשב הרב: "נו, מילא, יכול לקרות". הוא לקח את האתרוג השני ופליאתו היתה עצומה: האתרוג השני היה מהודר ברמה גבוהה מאוד, לא פחות מהאתרוג הראשון! הרב היה המום. הוא לקח את האתרוג השלישי. הוא היה מהודר להפליא, ממש כמו האתרוג הראשון והשני. הוא חשב שאולי הוא לא רואה טוב, ולכן הוא הלך להראות את הפלא הזה לשאר הרבנים שהיו שם. הם הסתכלו ונדהמו מהאתרוגים המהודרים, ואמרו: "האתרוגים האלה זה פסגת ההידור הלוואי שנזכה השנה לקיים את המצוה עם כאלו אתרוגים מהודרים". לאחר מכן המורה צדק בדק את הלולבים... הלולב הראשון היה מהודר להפליא, סגור לגמרי וירוק. הרב כמעט יצא מכליו. הלולב השני היה מהודר לא פחות מהראשון, והלולב השלישי היה מהודר לא פחות מהשני הרב פשוט היה המום. חשב לעצמו: 'זה הרי לא יתכן, יש פה כנראה כישוף או משהו כזה... הרי היהודי הרוסי לא יודע לבחור... איך הוא זכה בכאלה סטים ארבעת המינים לו ולבניו?' היהודי הרוסי ראה שהרב היה ממש המום ממה שראה ושאל אותו לגבי סיבת פליאתו. "אני חי עם האלקים, דיברתי אל האלוקים לפני שהגעתי לכאן, אמרתי: 'אלוקים, אתה יודע שאני אוהב אותך, אתה יודע מה שאני עברתי ברוסיה - לא הרשו לי לדעת שאתה קיים, לא נתנו לי ללמוד אותך, אם היו מרשים לי אתה יודע שאני הייתי דבוק אליך, הגעתי לארץ ואני משתדל לאט לאט ללמוד ולדעת, אני לא יודע הלכות, אני לא יודע לבחור 4 מינים. אני מבקש ממך, ריבונו של עולם, שאתה תבחר לי את 4 המינים...'".

אומר הרב מישקובסקי: "אין לנו מושג כמה הקב"ה אוהב כל יהודי ויהודי! והכי חשוב: 'תמים תהיה עם ה' אלוך', אותו יהודי זכה לכך בזכות אמונתו התמימה בבורא עולם! (אמונה שלמה)

"תמים תהיה עם ה' אלהיך" (דברים יח, ג).

רש"י - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך, קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו.

כתיב (שם) "תמים תהיה עם ה' אלוך", וכתוב (משלי יט) "הולך בתם ילך בטח". ובזה השתבח יעקב אבינו עליו השלום דכתיב (בראשית כה-כז) "וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם", וכן באיוב (איוב א-א) "אִישׁ תָּם וְיָשָׁר". ענין התמימות הוא, שלא ישתדל לידע עתידות על ידי גורלות וכשפים וכדומה, ולא יצטרע צרת מחר, אלא ישליך על ה' יהבו. ולא ישתדל לידע מה שבלב חברו, ולא ילך בדרך חריצות ורמאות לנטות אחרי הבצע, אלא יהיה מתהלך בתומו צדיק, ולא יחשוב על עניני העולם הזה ועל עניני פרנסתו, רק בתורת ה' יהיה חפצו ובה יהגה יומם ולילה (תהלים א-ב). וה' לא ימנע טוב להלכים בתמים, ודרשי ה' לא נחסרו כל טוב (פלא יועץ ערך תמימות).

שמעתי מהגאון רבי חזקיה מישקובסקי שליט"א סיפור שהוא שמע מראש ישיבת כפר גנים הרב גריינמן שליט"א: - הרב גריינמן סיפר שכשהתקרב חג הסוכות הוא ישב וברר 4 מינים. כמובן שבוררים את המהודר שבמהודר והיה שם איזה שהוא מו"צ רב מירושלים שברר איתו יחד וסיפר לו את הסיפור הבא: בבני ברק ארגנו 4 מינים בזול לבני תורה. הסחורה היתה לא הכי הכי יפה אך בהחלט מהודרת ונחמדה...

מורי הצדק שם החליטו שיענו רק על שאלות ספציפיות כדי לחסוך זמן, רק אם למישהו יש שאלה ספציפית יבוא ישאל ויענו לו. וכך יוכלו לתת מענה לכולם.

הגיע איזשהו יהודי שנראה פשוט. רוסי בעל מבטא רוסי, שאמר: 'כבוד הרב אני מבקש סליחה. הרבנים אמרו שיענו רק על דבר מסויים. אני רוסי, אתה בטח שומע לפי המבטא. כשאני הייתי ילד הרוסים לא אפשרו ליהודים לשמור תורה ומצוות, אני בכלל לא ידעתי שיש אלוקים... כולם פחדו ולא סיפרו לי כלום על היהדות, ידיעותי בנושא יהדות שאפו לאפס. אך נאמר לי שאני משתייך לעם היהודי, הגעתי לארץ, התחלתי לאט לאט להכיר את אלקים לאט לאט אני לומד אני עליתי לארץ לפני 3 שנים ולגבי ארבעה מינים אני לא יודע אפילו איזה שאלות לשאול!'

ניצול ימי אלול

לנו כאן כרם ענבים קטן ומתוצרתו אנו מתפרנסים כל ימות השנה. עכשיו הגיע עונת הבציר וממה שנעשה עכשיו נתפרנס ואם נתעצל נפסיד, וכשאני רואה את אבי שמתעצל איני יכול לסבול זאת, ולכן הכייתי. שמע זאת ה'מאיר לעולם' ואמר לעצמו מה שגוי ערל מבין, לא אבין אני? הלא ימים אלו הם ימי הרצון ומי שמתעצל בימים אלו עלול להפסיד לעצמו שפע ברכה והצלחה לכל ימות השנה ואיך הסכמתי לבזבז זמן יקר זה לנסיעה.

(קדוש אלול)

סיפר הג"ר חיים קמיל זצ"ל שבצעירותו של הגאון רבי מאיר מיכל משאט זצ"ל בעל ה"מאיר לעולם" התקיימה במשפחתו שמחה בעיצומו של חודש אלול והתלבט רבות האם לעזוב באלול את כתלי בית המדרש ולנסוע לשמחה או שעליו להשאר בבית המדרש ולא להיטלטל בדרכים בזמן מקודש זה. וכיוון שבני ביתו הפצירו בו יצא לדרך. עודנו בדרכו הבחין במחזה מבהיל, גוי ערל מכה בגוי מבוגר ללא רחם. עצר רבי מיכל את העגלה וניסה לשאול את הצעיר, מדוע הוא מכה את רעהו? השיב לו הצעיר, אדם זה הוא אבי, יש

מעין הצדיקים

הילולא של הראי"ה קוק זצוק"ל ג' אלול התרצ"ה אור ישראל וקדושו הרב הראשי לישראל זיע"א

שעה אמר בנו זצ"ל תהא השעה הזאת שעת רחמים ועת רצון מלפניך. (מועדי הראי"ה ע' ל"ט).

כל תפילתו של הגראי"ה קוק זצ"ל בימים נוראים לא היתה אלא שמע ישראל ותפילת שמונה עשרה, רוב היום נתעסק באלו בלבד. משהתחיל חדש אלול החל הרב (הגראי"ה קוק זצ"ל) לאמן את עצמו בכוונות האר"י לתפילות הימים הנוראים שלושים יום עד ר"ה וארבעים יום עד יוה"כ פ, ללא הרף למד את הכוונות ותירגל את עצמו בכוונות אלו וכאשר הגיעו הימים הנוראים ביצע את תרגיליו הלכה למעשה. (בתוך מאמר יומו של אבא לזכר הג"מ ר"י אריאלי זצ"ל, י"ד ניסן תשל"ה).

מעין התשובה

תיאורי הוד מלימוד המוסר בהיכלי הישיבות הק' בחודש אלול

כ"כ על השומעים, עד שהתמוגגו בבכי ודמעות זלגו מעיניהם. (קדוש אלול, עמ' קפ) שיחות ההתעוררות בישיבת נובהרדוק שבביאליסטוק בחודש אלול רבים היו שיחות ההתעוררות בישיבת נובהרדוק בביאליסטוק, רבים התאספו לשיחות גם ממקומות אחרים. כמו"כ למדו יותר שעות מוסר. היתה אוירה של התעוררות. לא דיברו דברי חול. ממש הרגישו פחד. את היראת שמים והאווירה של תשובה, יכלו ממש למשש בידיים. גם בשיחות היתה ייחודיות. תמיד היתה שיחת מוסר בלבד, באלול היתה גם 'התעוררות'. במוצ"ש החלה השיחה. בזמן השיחה היה אור באולם. אח"כ באמצע נשמעה דפיקה על הסטנדר ואז כיבו את האורות, החלו להתכונן להתעוררות. היתה גם תכונה של מנגינה מיוחדת, מין זמזום עבר בין כולם, עד שהחלו לדבר זה היה ניגון עם רגשות גדולים. היה התרגשויות גדולות. אחרי כל קטע של התרגשויות היה ראש הישיבה מפסיק, ואומר: בואו ונתפלל עכשיו: 'אבינו מלכנו קרע רוע גזר דיננו', השיבנו ה' אליך ונשובה', כך אחרי כל קטע של התעוררות היה קטע של תפילה. כמה דמעות היה שם כשנגמרה ההתעוררות, נדלקו האורות, החלו בתפילת מעריב, את המעריב של מוצ"ש שמעו למרחקים. תמיד המעריב של מוצ"ש היה מיוחד. באלול זה היה יותר חזק. בפרט המשכיל לדוד שאמרו בסוף התפילה, היה מחיריד את הלבבות. א"א היה לתאר וא"א לשכוח. גם תגבורת מבחוץ היתה הגה"צ רבי דוד בלייכר זצ"ל המנהל הרוחני של מזריץ. היה מגיע באלול לדבר. שיחותיו היו בוקעות מלב אל לב משלים ועם רגש. (מתוך מאמר על ישיבת נובהרדוק) היו יושבים ובוכים

הייתי רגיל לשמוע את הגה"צ ר' יעקב ישראל ליובצ'אנסקי זצ"ל המשגיח דברנוביץ. איש לא העלה על דעתו להיעדר מהשיחה. הוא היה צדיק מופלג, ואת הישיבה הוא הנהיג ביד חזקה מאוד. מה שהיה מעורר באופן מיוחד, זה ההתעוררות שלו באלול, זה היה משפיע ממש באופן נורא! הכוונה היא לשיחת מוסר מיוחדת, שהיתה נהוגה בחודש אלול, בישיבות נובהרדוק והגר"י ליובצ'אנסקי זצ"ל כחניך נובהרדוק וחתן הסבא רבי יוסף יחזל, אימץ נוהג זה במשרתו כל מוצאי שבת בסוף השיחה שהחלה עוד בשלהי השבת, היו יושבים ובוכים בחושך! ומי שהיה בעל רגש, היה שופך דמעות כמים. בשיחות אלו היה ר' ישראל יעקב אומר רק דברי התעוררות בלי רעיונות וחידושים מיוחדים. (הג"ר משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת באר יעקב, מרשימות הרב דב אליאך הי"ו)

בבית מדרשו היה הרב הגראי"ה קוק זצ"ל נאלץ לקצר מפני טורח הציבור. לא כן בישיבה שמעיקרם נקבעו בזה זמני תפלה ארוכים יותר. כאן היה הרב מאריך בתפילתו בכוונתו ללא הגבלת קול וללא התרגשות חיצוניים. היה עומד ומתפלל כשאותו השקט האצילי והשלווה הפנימית המאפיינים אותו תמיד מלוים אותו גם עכשיו, אלא שפניו מרוכזים יותר ומבטו עמוק יותר ולא פעם הרגשנו שאעפ"י שהוא עומד אתנו הרי אליבא דאמת שרוי הוא בעולמות אחרים הרבה יותר גבוהים, כי רק גופו מצוי בינינו ואילו נשמתו מרחפת במרומים. פעם ארכה תפילת המוסר של הרב שעה שלימה ועל אותה

תיאור מאווירת המוסר בחודש אלול בסלבדוקא משנכנס אלול היו נראות בכל יום ויום פנים חדשות בישיבת סלבדוקא. כל רכבת שהגיעה לקובנא היתה פולטת עשרות בחורים ואברכים שבאו לכאן כדי להעמיק בתוכם את ההרגשה של אימת יום הדין ולהיכון לחשבון הנפש. ואמנם, עם כל יום אלול שעבר היתה אימת הדין מורגשת יותר ויותר באווירה של סלבדוקא. לימוד המוסר - שהיה מתקיים בכל ימות השנה בין מנחה למעריב - הוכפל עתה ונתקיים בשני מועדים: לפני מנחה ולפני מעריב. ברוב הימים היה עיקר הלימוד מרוכז בתלמוד ומפרשי, לפעמים היה קשה לנתק לומדים רבים מפלפולים ע"י הדפיקה על השולחן, שהכריזה כי הגיעה שעת לימוד המוסר, ובימים אלה נתרכז עיקר הלימוד בעיקר ב"מסילת ישרים" "חובת הלבבות" "שערי תשובה" וספרים כיו"ב, וכל האווירה בישיבה היתה ספוגה רוח של מוסר, שהיתה מפעפעת גם בין דפי הגמרא... גם טיבו של המוסר נשתנה באלול. הקריאה והעיון בספר שימשו רק כעין אמצעי לפתיחת שערי הלב להתבוננות פנימית ובדיקה עצמית לאור רעיונות המוסר. באותה שעה כאילו היתה הנשמה פורשת מן הגוף, מתייחדת עם עצמה ועם קונה ועושה את חשבון עולמה, חשבון היחסים והמעשים שבין אדם לחבירו ובין אדם למקום. (מוסף ש"ק, אלול תשס"ג)

לימוד המוסר באלול של ר' איצ'לה היה לו [להג"ר איצ'לה פטרבורגר זצ"ל] סדר קבוע בחודש אלול ללמוד מוסר בהתפעלות שעה בבוקר ושעה בערב, וגדולי בעלי המוסר היו מתגנבים' להאזין מאחורי הקיר, מפיו של ר' איצ'לה, רעיון מוסרי שמשמיע בקול, או לכל הפחות אימרה אחת, ומתמלאים רגש והתפעלות על אופן הלימוד הזה... לפעמים היה קורה שבאמצע לימוד הגמרא התפרץ לפתע בבכיה רבה, ועובר ללמוד מוסר כמשך כעשרה רגעים מתוך התפעלות גדולה, ושוב חזר ללימוד הגמרא...

נוסף לכך נהג להשמיע מדברותיו בכדי לעורר את הקהל, והיה משמיע שיחותיו המוסריות פעמיים בשבוע: ביום חמישי לפנות ערב, ובש"ק עם רדת היום.

ר' איצ'לה סבר שהלילה מסוגל יותר להתעוררות מביום. ביום ה' היה משוחח בפני אסיפת רבנים ת"ח ובעלי מוסר, כשהוא מפתח בנוכחותם רעיונות עמוקים בענייני יר"ש, ומעביר לעיניהם שורה שלימה של לשיטתו בעבודת ד' לפי שיטת הרמב"ם, רבינו בחיי הספרדי ועוד גדולים, מקשה ומתרץ, מפלפל ומבאר, כעין שמתאמצים ליישב רמב"ם חמור בשיעור הלכות. שיחתו המוסרית ביום ה' היתה מעין שיעור בסוגיא, ובכל זאת השפיעה